

פתיחה לפרק "ארבעה ראשי שנים"

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"
(שמות יב, ב)

"וְחָג שִׁבְעַת תַּעֲשֶׂה לָּךְ בְּכוֹרֵי קִצִּיר חֲטִים וְחָג הָאֶסֶף תְּקַוֶּפֶת הַשָּׁנָה"
(שמות לד, כב)

"בַּעֲשָׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגִלְתָּנוּ בְּיַד הַשָּׁנָה פְּעֻשׂוֹר לְחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה
שָׁנָה וְגו'"
(יחזקאל מ, א)

לברר כיצד משייכים את המאורעות לתאריכים ולשנים מסויימות. בעיות אלה, שפתרון מצריך גם קביעות היסטוריות שונות, מעוררות כמה וכמה שאלות עקרוניות לגבי קביעת הזמנים, והן בכלל נושאו המרכזי של פרק זה. שאלות אחרות הקשורות בקביעת ראש השנה בפרט וראשי החדשים בכלל עוסקות בצד המעשי של קבלת העדויות. הן בשאלה כיצד מגיעים העדים אל בית הדין ועד כמה חשובות עדויות אלה עד כדי להתיר לחלל את השבת בגינן. ושאלה אחרת טיבם של העדים, כגון: מי הם הראויים להעיד בעדות החדש, מי הם הצריכים להשתדל לבוא לשם כך, ועוד. בעיות אלה הן עיקרו של פרק זה.

הקביעה העקרונית, שראש השנה איננו תאריך אחד בלבד והוא משתנה מנושא לנושא, קיימת כבסיס לדיון בפרק זה. אלא שיש לסכם מה הם אותם תאריכים שקבעו כראש שנה, ויותר מזה נחוץ בירור מעמיק של הזמנים הללו. ראשית – במציאת המקורות לקביעת זמנים אלה כתאריכים של תחילת שנה, ובעיקר לברר לגבי כל נושא ונושא לעצמו מה היא הגדרת השנה המתייחסת לו. תחומים שונים בהלכה קשורים בזמן ומתייחסים לשנה זו או אחרת, אלא שיש לקבוע לאיזה תאריך, או לאיזו הגדרת שנה, יש ליחס אותם. בעיות אלה מסתבכות יותר כאשר אותו מאורע עצמו (כגון נטיעת עץ) יש לו יותר מאשר תחום הלכתי אחד שהוא משתייך אליו. ואז יש

